

Κατ' οίκον διδασκαλία
Γλώσσα Δ' Δημοτικού
Ενότητα: «Ρώτα το νερό... τι τρέχει»

Ο Κύκλος του νερού.

Στόχοι:

1. Να γνωρίσουν τον κύκλο του νερού.
2. Σε ποιές μορφές συναντάμε το νερό στη φύση.
3. Να διαμορφώσουν οικολογική συνείδηση σχετικά με τη χρήση του νερού.
4. Να κατανοήσουν τη σημασία φράσεων που έχουν σχέση με το νερό.
5. Να εξασκηθούν στην παραγωγή κειμένου – γραπτού λόγου.
6. Να γνωρίσουν το ρόλο του νερού στη θρησκεία, στους μύθους και στις παραδόσεις του ελληνικού λαού.

7. Να εξοικειωθούν με το πείραμα και να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία έρευνας, πειραματισμού και ανακάλυψης.

8. Να γνωρίσουν τον άλλο τρόπο γραφής του νερού: **H₂O**

9. Να ασκηθούν στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.

10. Να χαρούν και να διασκεδάσουν.

Δράσεις:

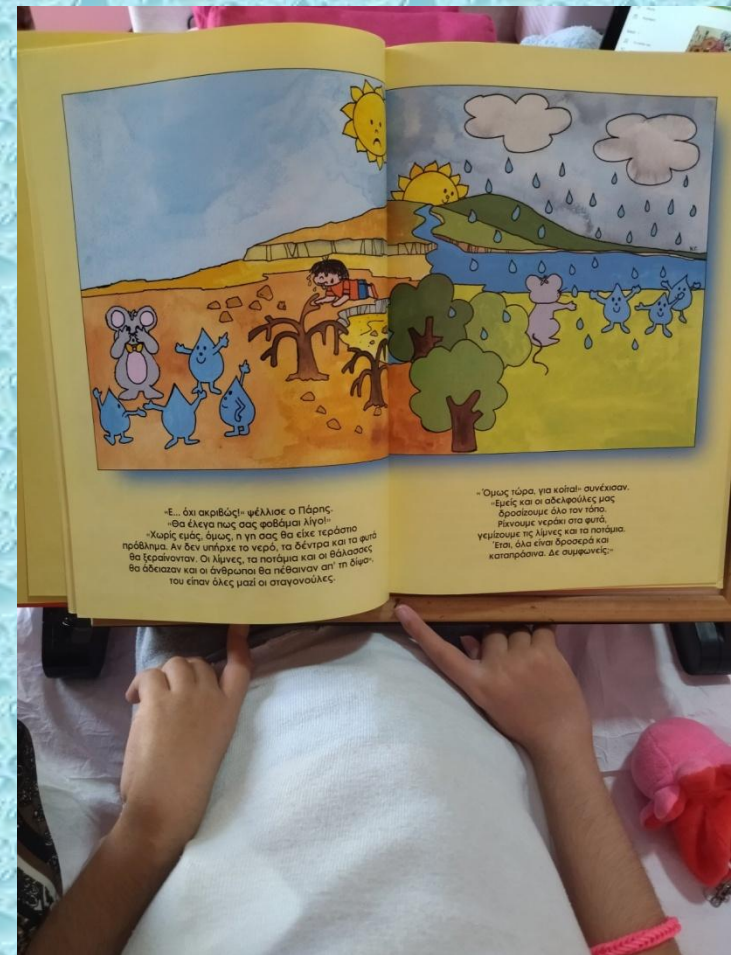
1. Παραγωγή κειμένου γραπτού λόγου στο word με κείμενο και εικόνες.
2. Αναπαράσταση του κύκλου του νερού στο πρόγραμμα ζωγραφικής του υπολογιστή.
3. Αναζήτηση τραγουδιών, παροιμιών, παιχνιδιών σχετικά με το νερό.
4. Κατασκευή αφίσας.
5. Πείραμα με τον κύκλο του νερού.

6. Συνέντευξη για τις βρύσες και τα νερά της περιοχής.

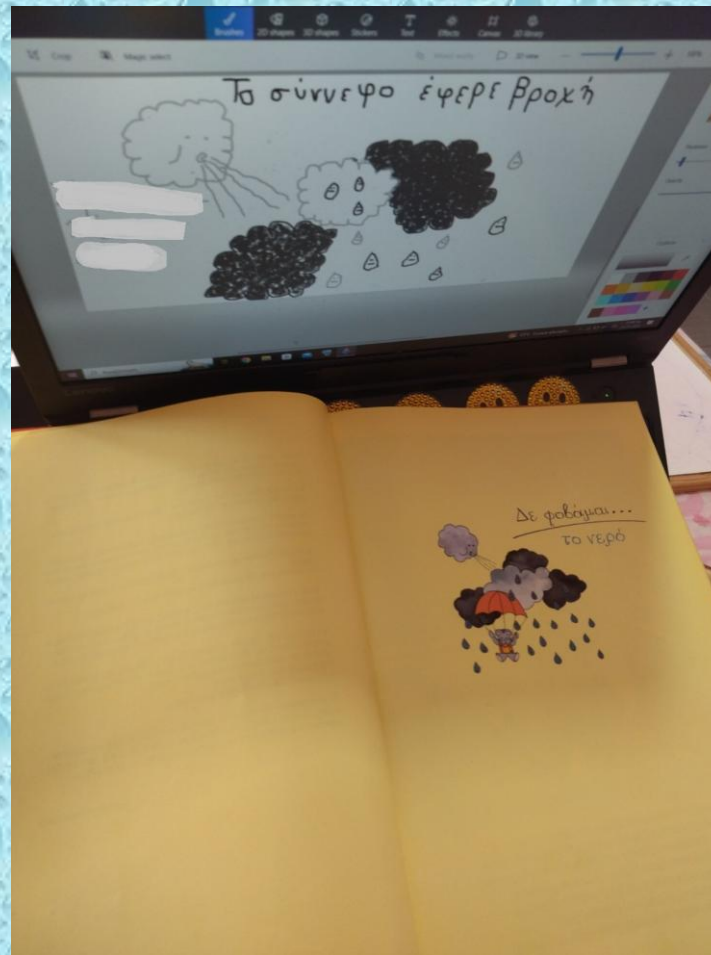
7. Έθιμα που έχουν σχέση με το νερό.

8. Βιβλιοπροτάσεις- ανάγνωση βιβλίων.

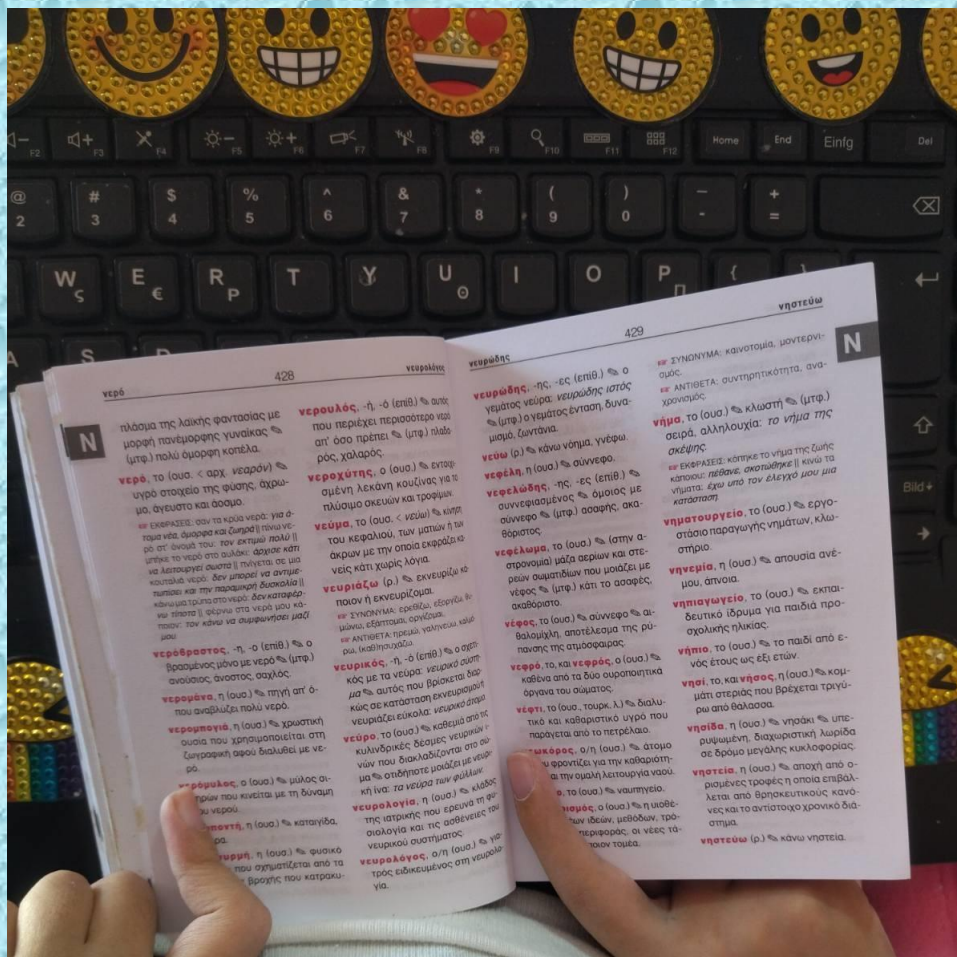
Ανάγνωση βιβλίου για τον κύκλο του νερού.

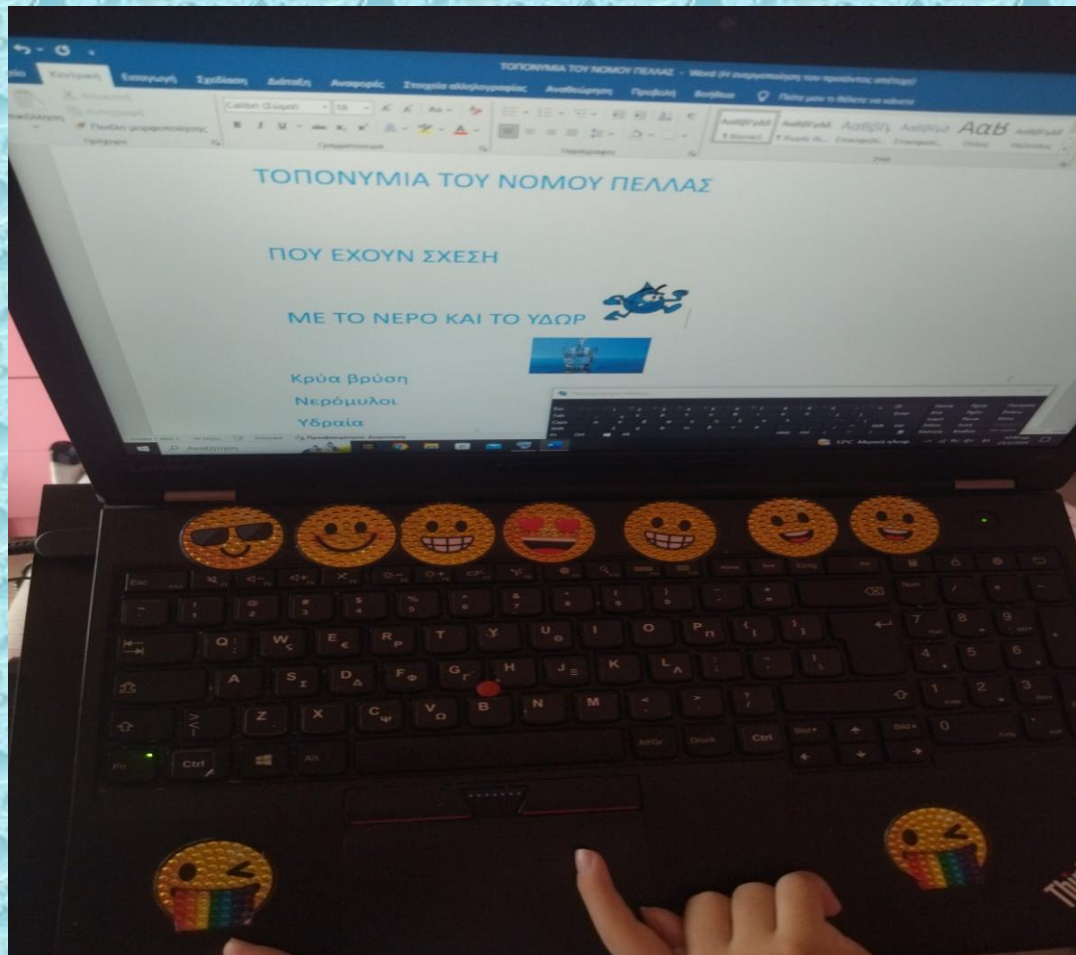
Ζωγραφιά στον υπολογιστή μετά την ανάγνωση του βιβλίου.

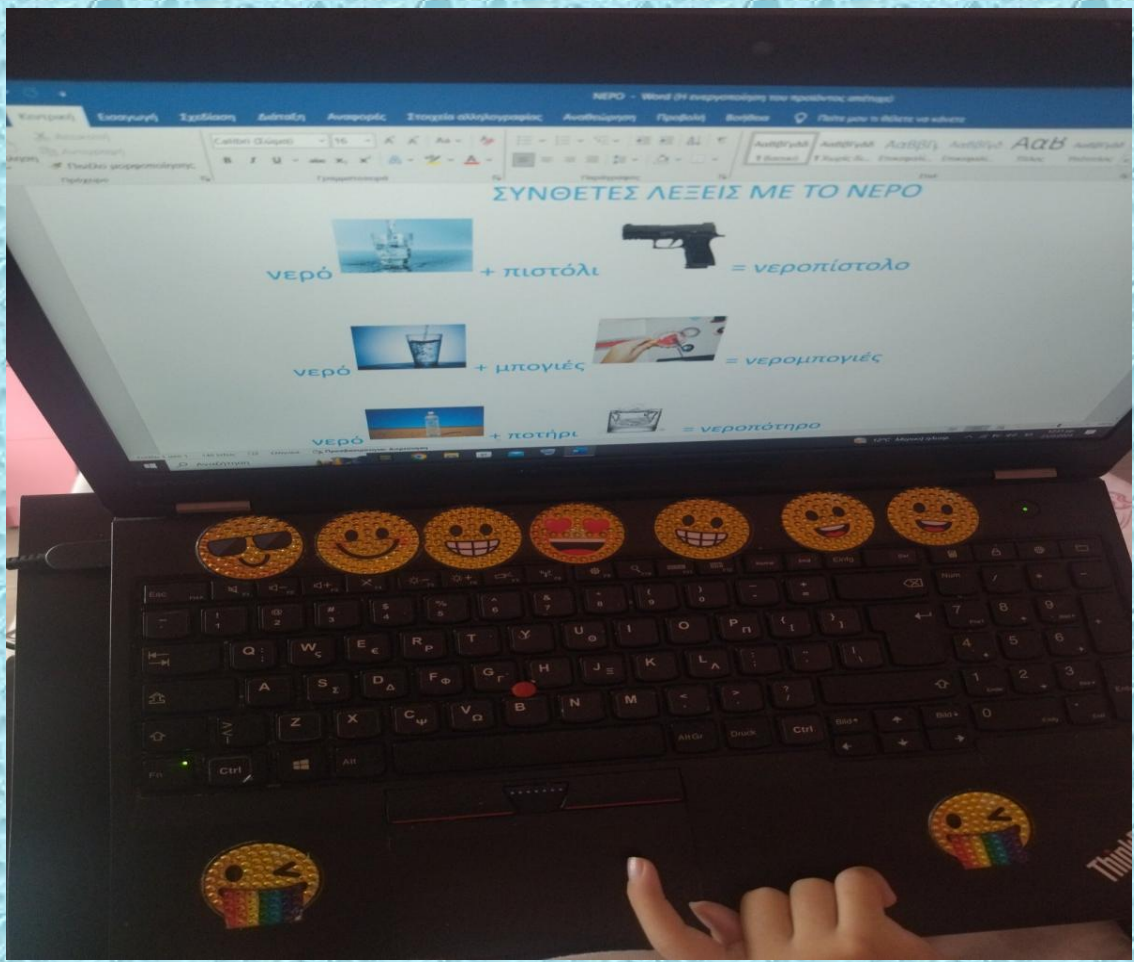
Χρήση ορθογραφικού – ερμηνευτικού λεξικού για ανεύρεση λέξεων της «οικογένειας» του νερού.

Τοπωνύμια του νομού Πέλλας που έχουν σχέση με το νερό.

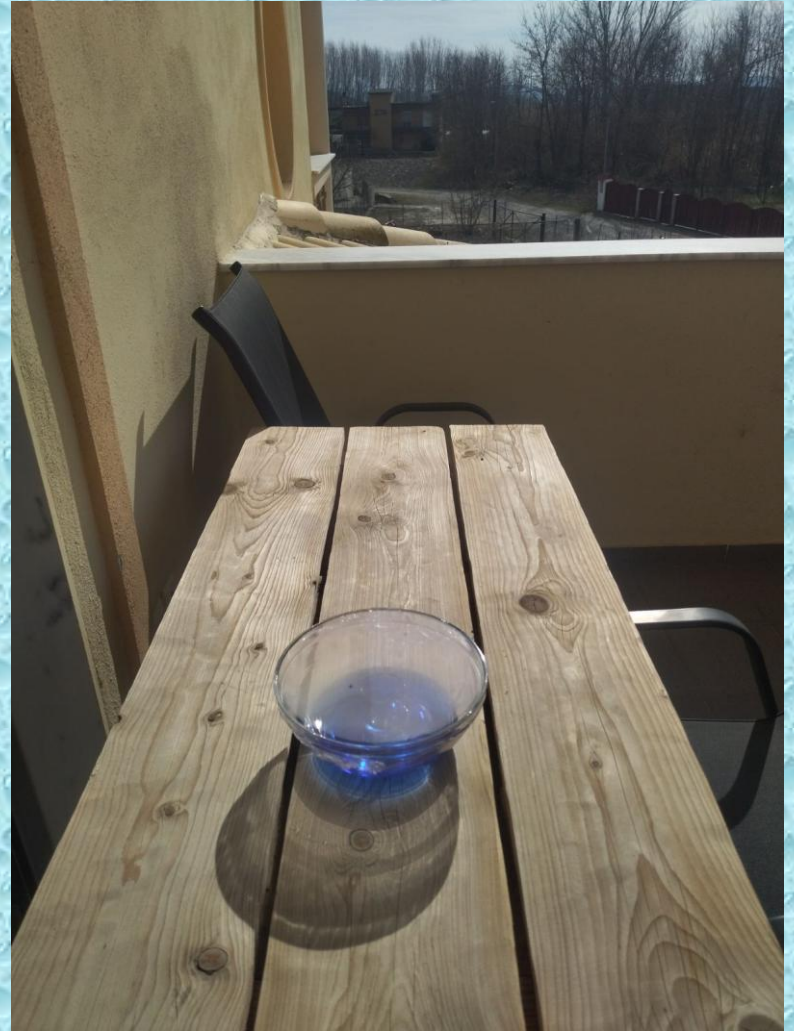

Σύνθετες λέξεις που έχουν σχέση με το νερό.

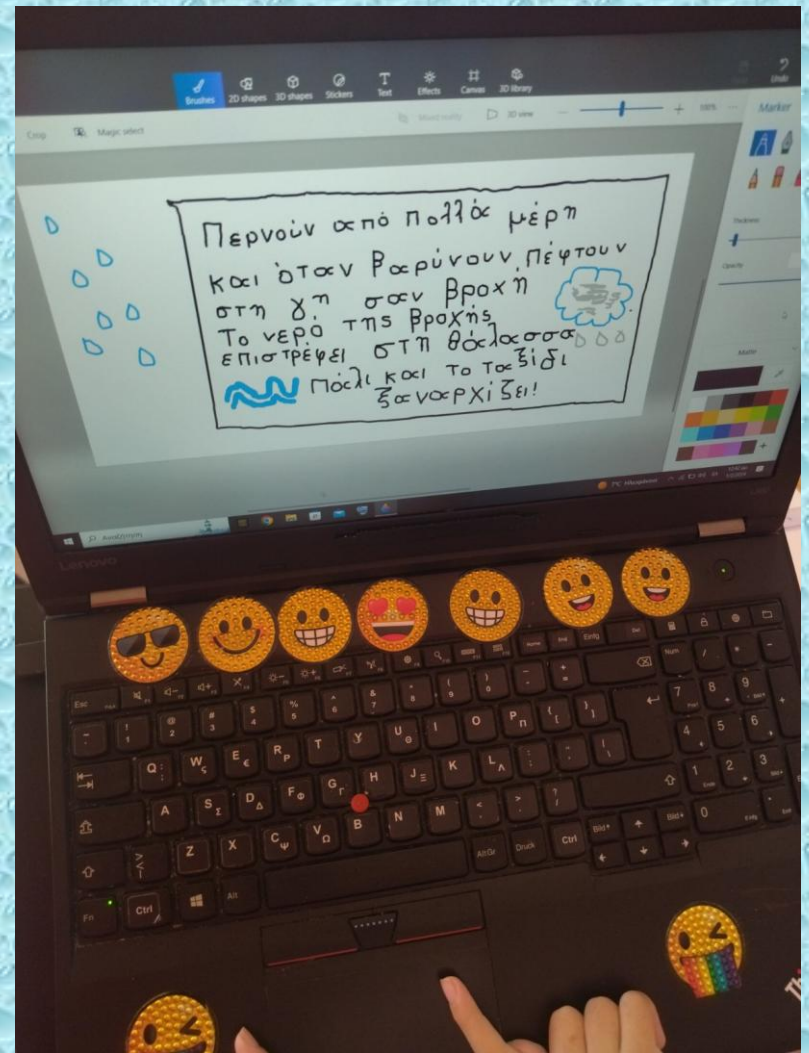
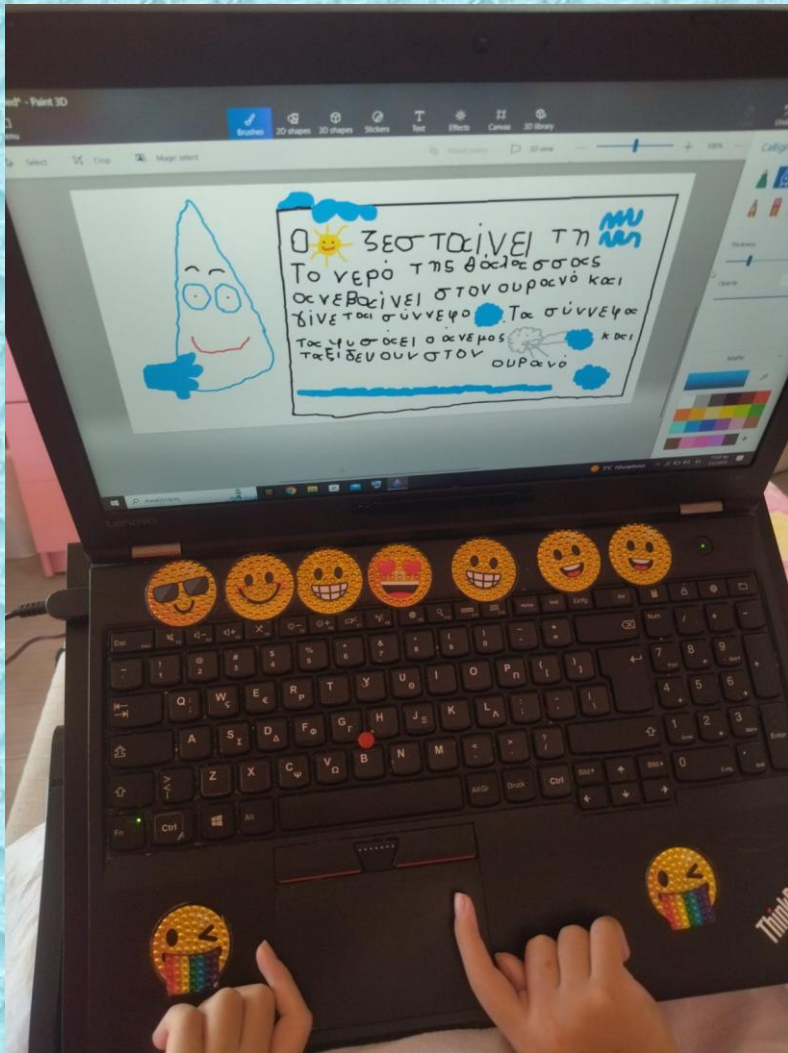

Πείραμα για τον κύκλο του νερού.

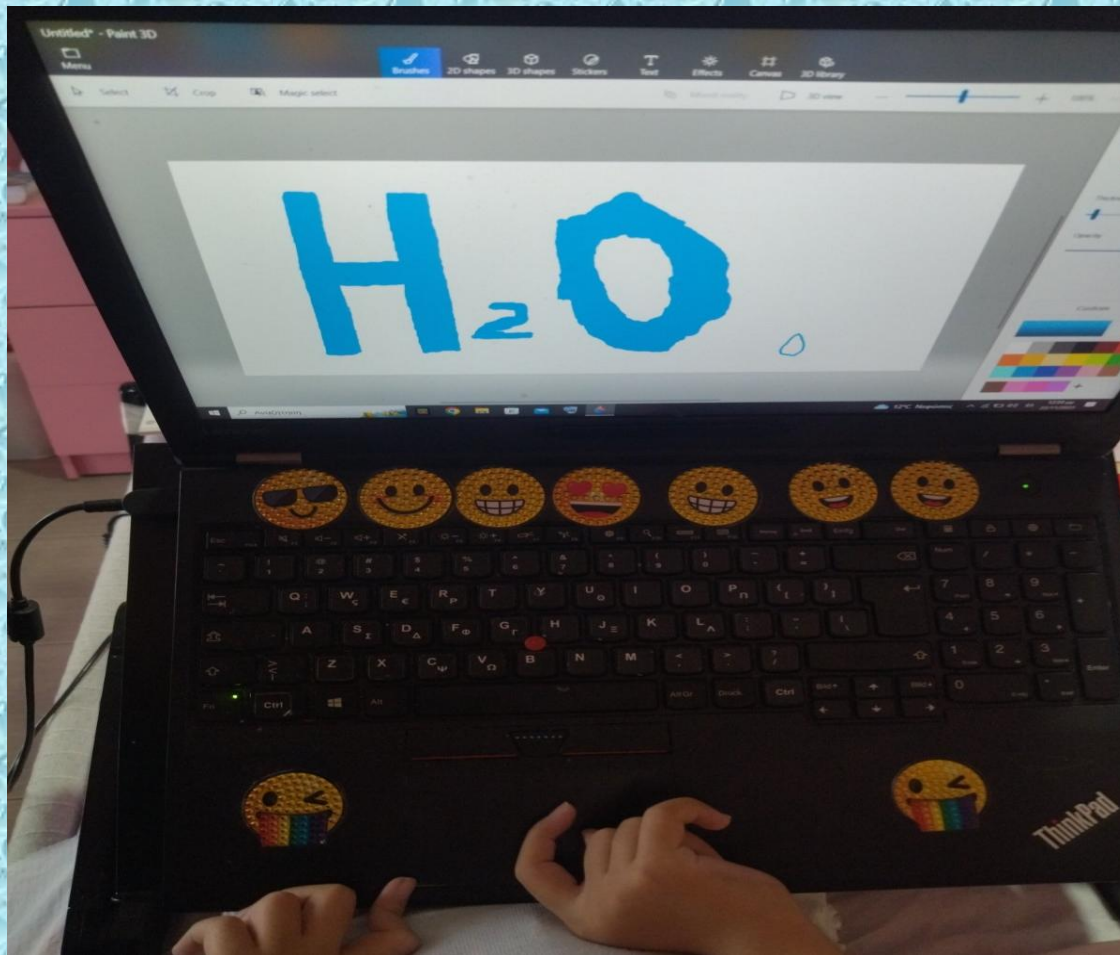

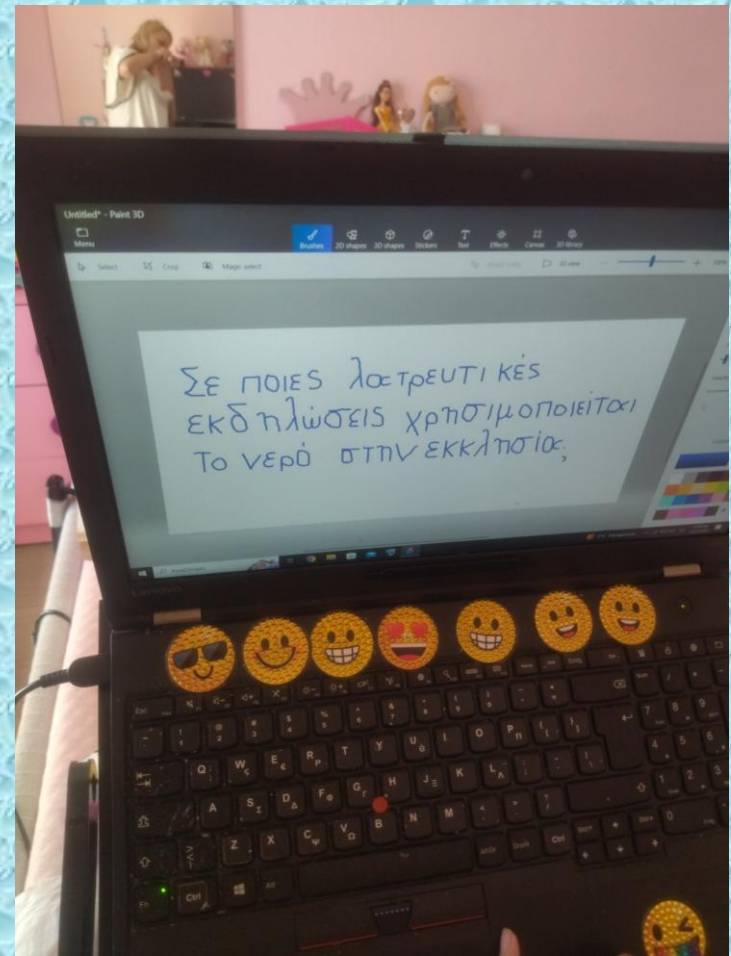
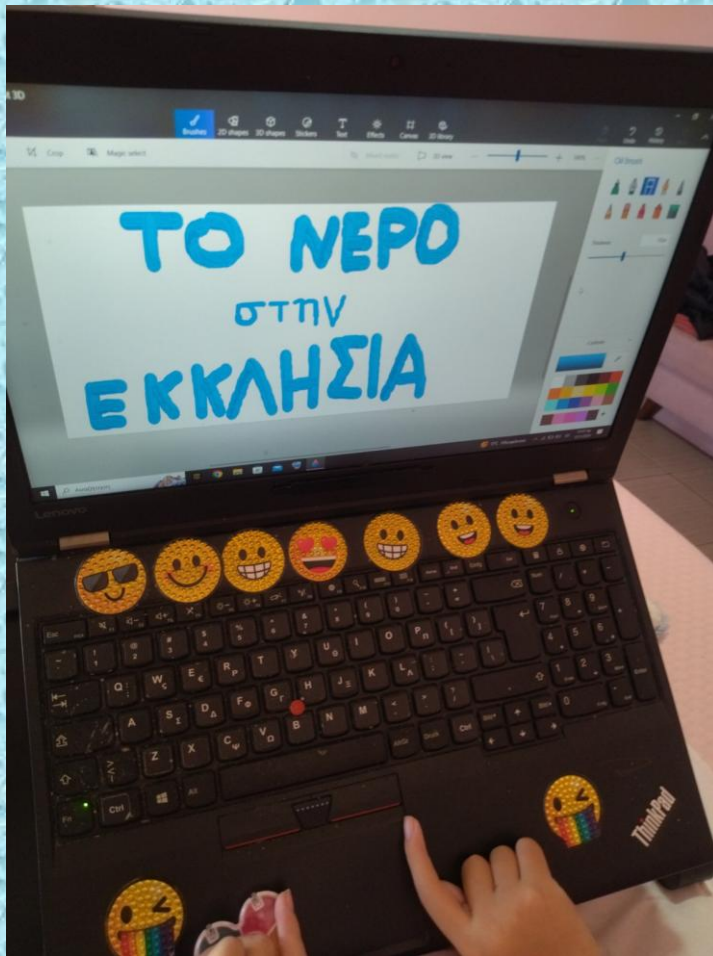
Κατασκευή για τις διαφορετικές καταστάσεις του νερού.

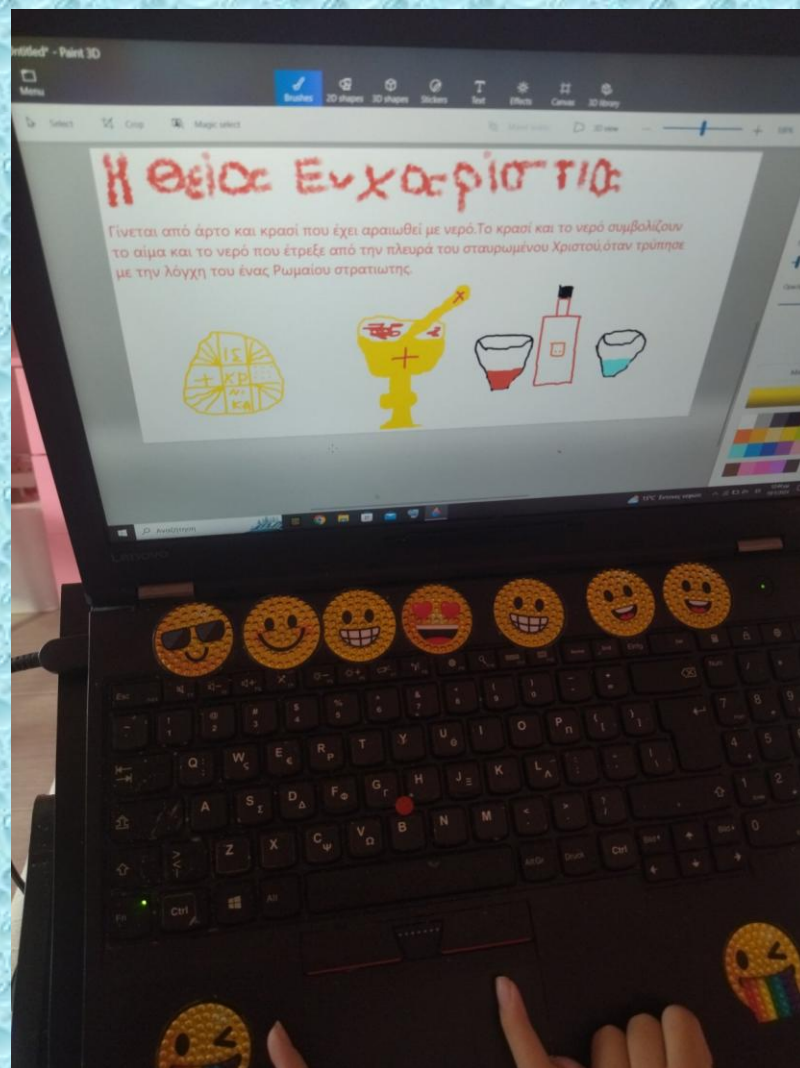

Η άλλη ονομασία του νερού...

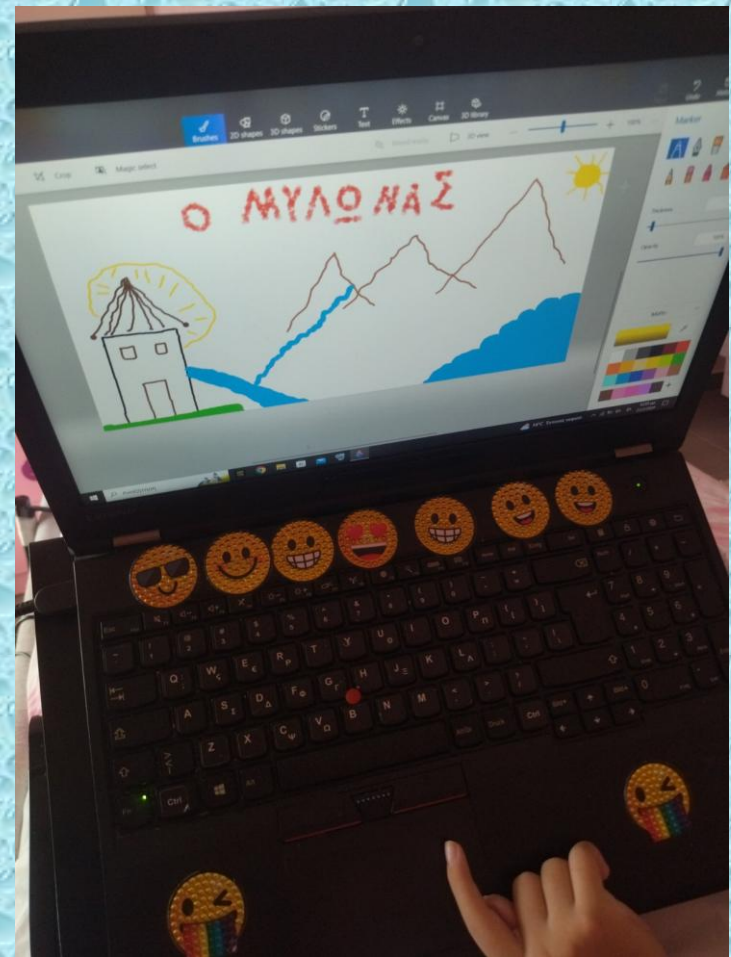
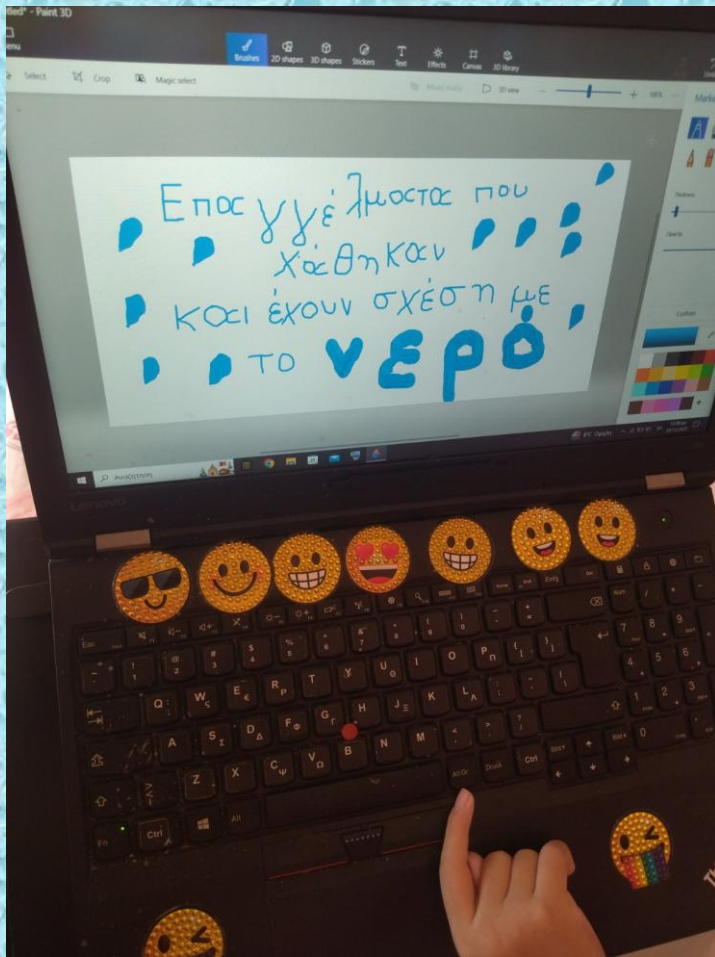

Το νερό στη Θρησκεία...

Επαγγέλματα που έχουν σχέση με το νερό...

2. **Ο ΜΥΛΩΝΑΣ ΣΤΟ ΝΕΡΟΜΥΛΟ** • Ένα από τα επαγγέλματα που χάνονται είναι το επάγγελμα του μυλωνά. Το επάγγελμα του μυλωνά ήταν δύσκολο αλλά παράλληλα και ευχάριστο. • Ο μυλωνάς ζούσε και δούλευε στο νερόμυλο. Οι νερόμυλοι χτίζονταν πλάι στις όχθες ποταμών ή όπου υπήρχαν τρεχούμενα νερά, αρκετά για να εξασφαλίσουν την κίνηση του μύλου. Ο μυλωνάς έρχνε με προσοχή το σιτάρι • στις μυλόπετρες. Μετά η φερωτή ρόδα με τη βοήθεια του νερού κινούσε τις μυλόπετρες και αυτές άλεθαν σχολιάζαν ό,τι συνέβαινε στην περιοχή.

3. **Ο ΠΑΓΩΠΩΛΗΣ** • Τα παλιά χρόνια υπήρχε ο παγοπώλης που γυρνούσε στις γειτονίες και πουλούσε πάγο. Οι νοικοκυρές αγοράζαν τον πάγο για να τον βάλουν στην παγωνιέρα. • Η παγωνιέρα ήταν ένα ξύλινο ψυγείο που μέσα είχε ένα δοχείο από λαμαρίνα. Στο δοχείο αυτό έβαζαν τον πάγο και μέχρι να λιώσει αυτός διατηρούσαν τα τρόφιμα φρέσκα και το νερό δροσερό. • Ο παγοπώλης γυρνούσε στις γειτονίες με μια χειράμαξα, μετά με το κάρο και αργότερα με την τρίκυκλη μηχανή του. Τον πάγο τον κουβαλούσε με ένα γάντζο ή με το δίχτυ και τον έκοβε με το κοπίδι. Στα χέρια του φορούσε γάντια ή κομμένες σαμπρέλες για να μην κρυώνει και για να μεταφέρει εύκολα τον πάγο. Ο πάγος ήταν σε πογοκλώνες και ο παγοπώλης περνούσε κάθε μέρα και όταν είχε ζέση και δυο φορές τη μέρα. • Το επάγγελμα του παγοπώλη έπαψε να υπάρχει γιατί από το 1960 περίπου μήηκαν στη ζωή του ανθρώπου τα ηλεκτρικά ψυγεία και έτσι ο πάγος δεν χρειάζεται πια. • Τα εργαλεία που χρησιμοποιούσε ο παγοπώλης μπορούμε να τα δούμε σήμερα μόνο στα λαογραφικά μουσεία.

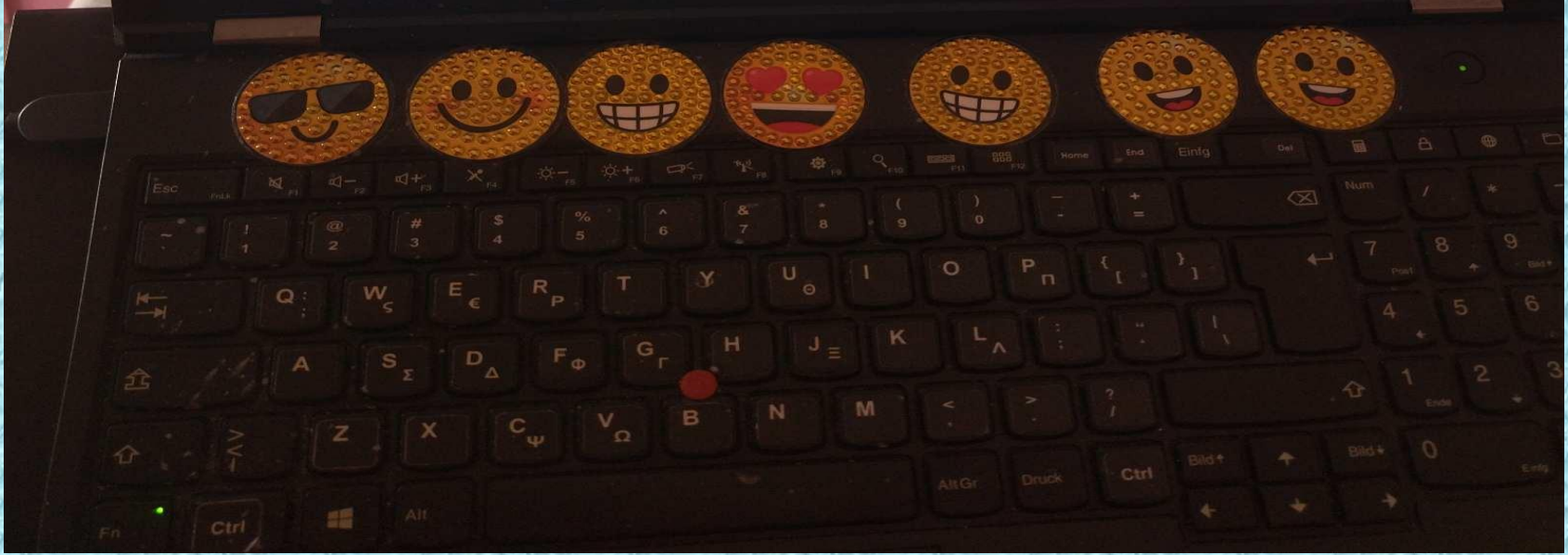
6. **Ο ΠΗΓΑΔΑΣ** • Ένα σπουδαίο και χρήσιμο επάγγελμα ήταν αυτό του πηγάδι, γιατί παλιά το κάθε σπίτι είχε το πηγάδι του για να έχει το νερό για πότσημα και για άλλες χρήσεις. • Ο πηγάδας άρχιζε σκάβοντας 2μ. και μετά συνέχιζε με δυναμίτη. Κάποιος κατέβαινε, ετοίμαζε το δυναμίτη, άναβε το φυτίλι και ξαναεβίαινε γρήγορα. Όταν το πηγάδι είχε σκαφτεί, κάποιος κατέβαινε μέχρι τον πάτο με τη βοήθεια ενός βαρελιού κομμένου στη μέση και δεμένου με ένα σχοινί. Κατέβαζε μ' αυτό πέτρες που είχαν βγει με το σκάψιμο και είχαν πελεκηθεί για την κατασκευή των τοιχοματών του πηγαδιού. Το χτίσιμο του πηγαδιού απαιτούσε τέχνη. Χιζόταν κυκλικά με πέτρες και το χτίσιμο διαρκούσε μέρες. Πάνω από το πηγάδι τοποθετούνταν το μαγγάνι για το κατέβασμα και το ανέβασμα του κουβά. • Ήταν ένα επάγγελμα εξαιρετικά δύσκολο και επικίνδυνο. Οι κατολιθήσιες, ο δυναμίτης, αλλά κυρίως τα αέρια και η έλλειψη οξυγόνου, υπήρχαν αυτές πρόσρον θανάτων. • Σήμερα στις αυλές πολλών σπιτιών υπάρχουν πηγάδια που παίζουν ρόλο διακοσμητικό.

8. **Ο ΚΑΝΑΤΑΣ** • Ο κανατάς ήταν ένα σημαντικό επάγγελμα την εποχή που δεν υπήρχε το πλαστικό αλλά ούτε και τρεχούμενο νερό στα σπίτια. Τότε οι άνθρωποι προμηθεύονταν το νερό από κάποιες κεντρικές βρύσες, από τα πηγάδια ή από τα νερούλια και το μετέφεραν με τις στάμνες. Οι στάμνες ήταν φτιαγμένες από κόκκινο χύμα και αυτές τις κατασκεύαζε ο κανατάς. • Ο κανατάς ήταν ένας τεχνίτης που κατασκεύαζε πήλινα αντικείμενα. Αφού κοσκινίζε πρώτα το χύμα για να φύγουν τα άχρηστα υλικά, πρόσθετο νερό και έκανε τον πηλό. Μετά με τη βοήθεια μιας στραγγυλής βάσης, που περιστρέφονταν, έδινε σχήμα στον πηλό και έκανε κούπια, πιάθια, γλάστρες, λαγήνια και στάμνες. Άφηνε τα αντικείμενα να στεγνώσουν λίγο και μετά τα έφρανε σε φούρνο για να γίνουν ανθεκτικά. • Έπειτα φορτωνόταν αυτά τα πήλινα δένοντάς το ένα με το άλλο με σχοινί, ή τα φόρτωνε στο γαϊδουράκι τοποθετώντας τα μέσα σε κοφίνια. Έτσι γυρνούσε τις γειτονίες και τα χωριά διακλώνοντας την πιαμέτια του. Άλλωστε είναι γνωστό το τραγούδι του «πιαρμπα-Γιάννη του κανατά» που τραγουδήθηκε πολύ και αποτελεί μια όμορφη εικόνα μιας εποχής που έφυγε πια.

10. **Ο ΝΕΡΟΥΛΑΣ** • Στα παλιότερα χρόνια, τα νοικοκυριά δεν είχαν βρύσες με τρεχούμενο νερό. Οι άνθρωποι προμηθεύονταν νερό από βρύσες σε πλατείες, από πηγάδια και από τους νερούλλδες. • Τον πρώτο καιρό ο νερούλλας μετέφερε το νερό με τενεκέδες. Αργότερα φόρτωνε δυο βαρελάκια σ' ένα ζώο ή ένα μεγάλο βαρέλι σ' ένα κάρο και γυρνούσε στις γειτονίες φωνάζοντας η χτυπιώντας την κουδούνα του. Αυτή η δουλειά γινόταν από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο. Το χειμώνα ο κόσμος έπαιρνε νερό από τα ρυάκια. • Οι νερούλλδες προμηθεύονταν το νερό από πηγές ή από ποτάμια. Είχαν ειδική άδεια από την αστυνομία και ελέγχονταν αυστηρά για το νερό που πουλούσαν. Η αμοιβή τους βάρβα δεν ήταν μεγάλη. • Ο πιο διάσημος νερούλλας της πατρίδας μας ήταν ο γνωστός ολυμπιακός Σπύρος Λούης. • Νερούλλδες στις πόλεις υπήρχαν μέχρι το 1930. Σιγά σιγά αντικαταστάθηκαν από τις υδροφόρες των Δήμων και από τα δίκτυα ύδρευσης.

12. **Ο ΠΑΓΩΤΑΤΗΣ** • Τα παλιά χρόνια περνούσε στις γειτονίες ο παγωτάς, και πουλούσε παγωτό που τα έφτιαχνε μόνος του. • Ετοίμαζε το παγωτό του χρησιμοποιώντας γάλα, νερό, φρούτα, ζάχαρη, κάρδο βανίλια και άλλα. Τοποθετούσε το μείγμα σ' ένα μεταλλικό κάδο ο οποίος θρηκόταν μέσα σ' ένα ξύλινο βαρέλι. Στο κενό που υπήρχε ανάμεσα στο ξύλινο βαρέλι και στον κάδο, έβαζε πάγο και συνέχιζε να ανακατεύει το μείγμα μέχρι να πήξει. Φόρτωνε μετά το βαρέλι στο καρότσι και με μια μεταλλική ειδική κουτάλα και τα χωνιάκια ξεκινούσε να πουλήσει το παγωτό του. Κατά διαστήματα έφρανε κομμάτια πάγου εξωτερικά για να μη λιώσει το παγωτό. • Αχώριστος σύντροφος του παγωτατζή ήταν το καροτσάκι του που το στόλιζε με διάφορες ζωγραφικές και συνθήματα. • Ο παγωτατζής ήταν ο αγαπημένος των παιδιών αλλά και των μεγάλων.

14. **Ο ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΣ** • Από τα μινικά χρόνια τα ανάκτορα διέθεταν τρεχούμενο νερό στα εσωτερικά τους, αλλά είχαν και σύστημα και αποχέτευσης. Το επάγγελμα όμως του υδραυλικού άρχισε να υπάρχει από τα μέσα του 18ου αιώνα. • Ο σημερινός υδραυλικός ασχολείται με εργασίες ύδρευσης, αποχέτευσης, αλλά και θέρμανσης. Ελέγχει τα σχέδια του μηχανικού και μετράει, λυγίζει, κόβει τους σωλήνες, τους τοποθετεί και τους συγκολλεί. Όταν χρειάζεται, ανοίγει τρύπες στους τοίχους ή στερεώνει τους σωλήνες, δουλεύει συνηθώς σε σπίτια, εργοστάσια, γραφεία. Μπορεί να δουλεύει σε κλειστό χώρο ή σε ανοιχτό. • Τα εργαλεία που έχει μαζί του είναι κλειδιά, πριόνια, πένσες.

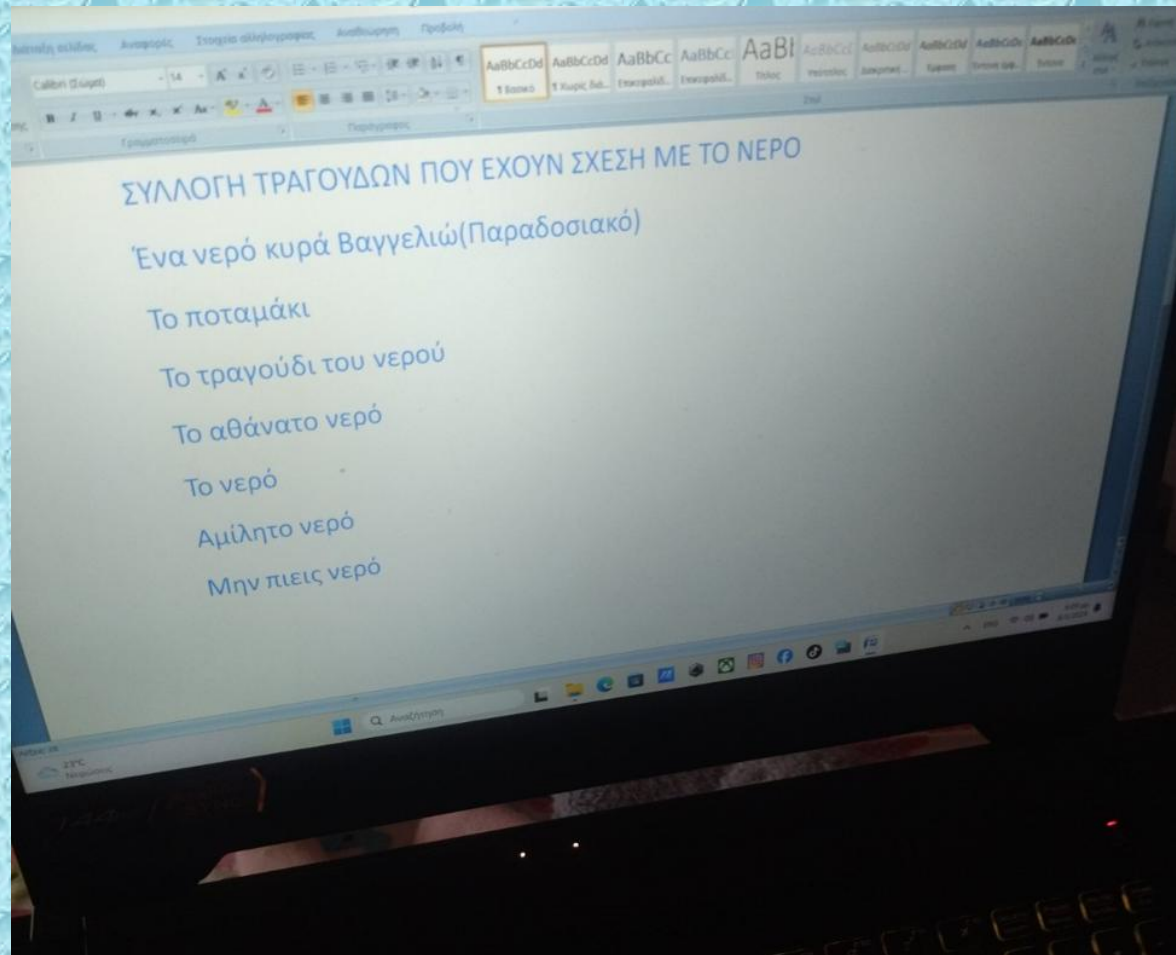
2. Ο ΜΥΛΩΝΑΣ ΣΤΟ ΝΕΡΟΜΥΛΟ • Ένα από τα επαγγέλματα που χάνονται στις όχθες ποταμών ή όπου υπήρχαν τρεχούμενα νερά, αρκετά για να ισιώσει το σιτάρι και το έκαναν αλεύρι. Ο μυλωνάς δεν πληρωνόταν με χρήματα, σχολίαζαν ό,τι συνέβαινε στην περιοχή.

3. Ο ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ • Τα παλιά χρόνια υπήρχε ο παγοπώλης που γυρνούσε. Στο δοχείο αυτό έβαζαν τον πάγο και μέχρι να λιώσει αυτός διατηρούσε το κουβαλούσε με ένα γάντζο ή με το δίχτυ και τον έκοβε με το κοπίδι. Στη συνέχεια όταν είχε ζέστη και δυο φορές τη μέρα. • Το επάγγελμα του παγοπώλη σήμερα μπορούμε να τα δούμε σήμερα μόνο στα λαογραφικά μουσεία.

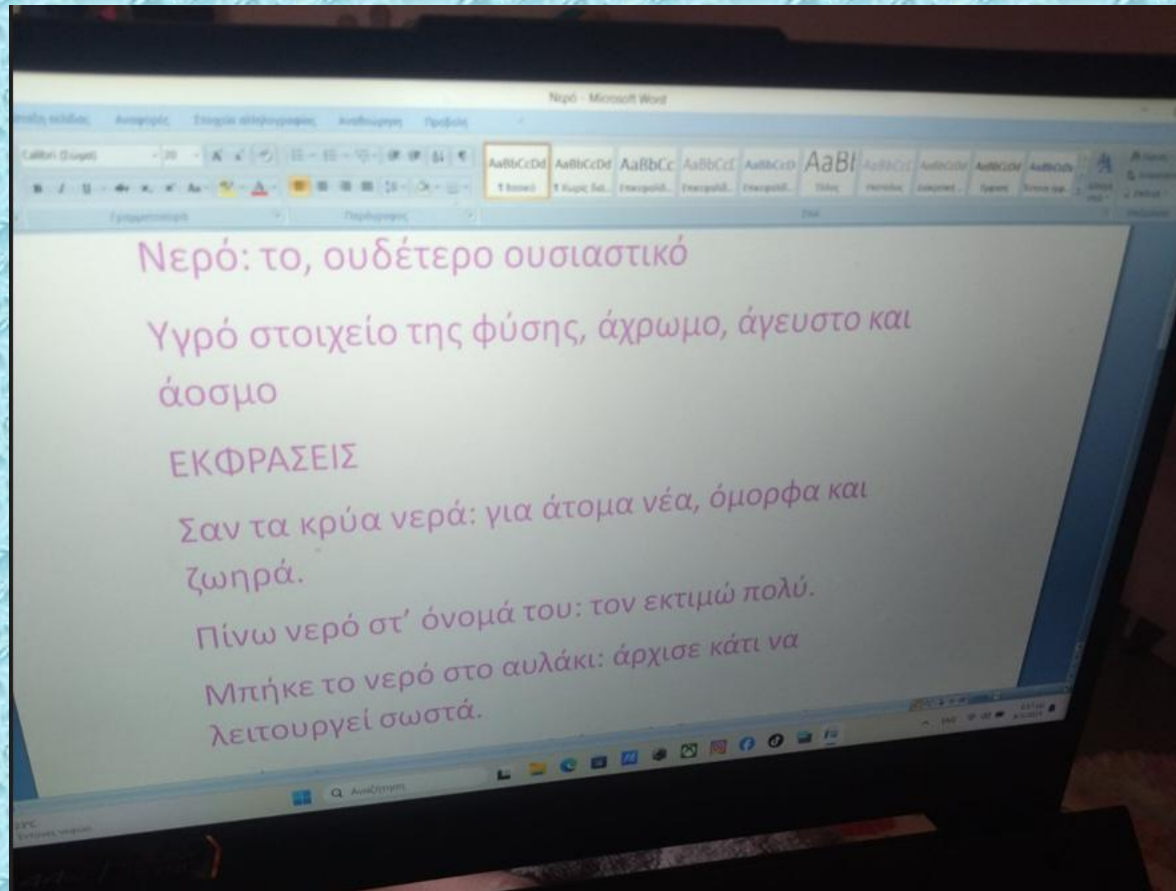
8. Ο ΚΑΝΑΤΑΣ • Ο κανατάς ήταν ένα σημαντικό επάγγελμα την εποχή που το μετέφεραν με τις στάμνες. Οι στάμνες ήταν φτιαγμένες από ατσάλι, πρόσθετε νερό και έκανε τον πηλό. Μετά με τη βοήθεια μιας σφύρας και φούρνο για να γίνουν ανθεκτικά. • Έπειτα φορτωνόταν αυτά τα δοχεία και είναι γνωστό το τραγούδι του «μπαρμπα-Γιάννη του κανατά».

10. Ο ΝΕΡΟΥΛΑΣ • Στα παλιότερα χρόνια, τα νοικοκυριά δεν είχαν νεροκένεδες. Αργότερα φόρτωνε δυο βαρελάκια σ' ένα ζώο ή ένα καρότσι με νερό από τα ρυάκια. • Οι νερουλάδες προμηθεύονταν το νερό

Τραγούδια...

Εκφράσεις που έχουν σχέση με το νερό και τι σημαίνουν.

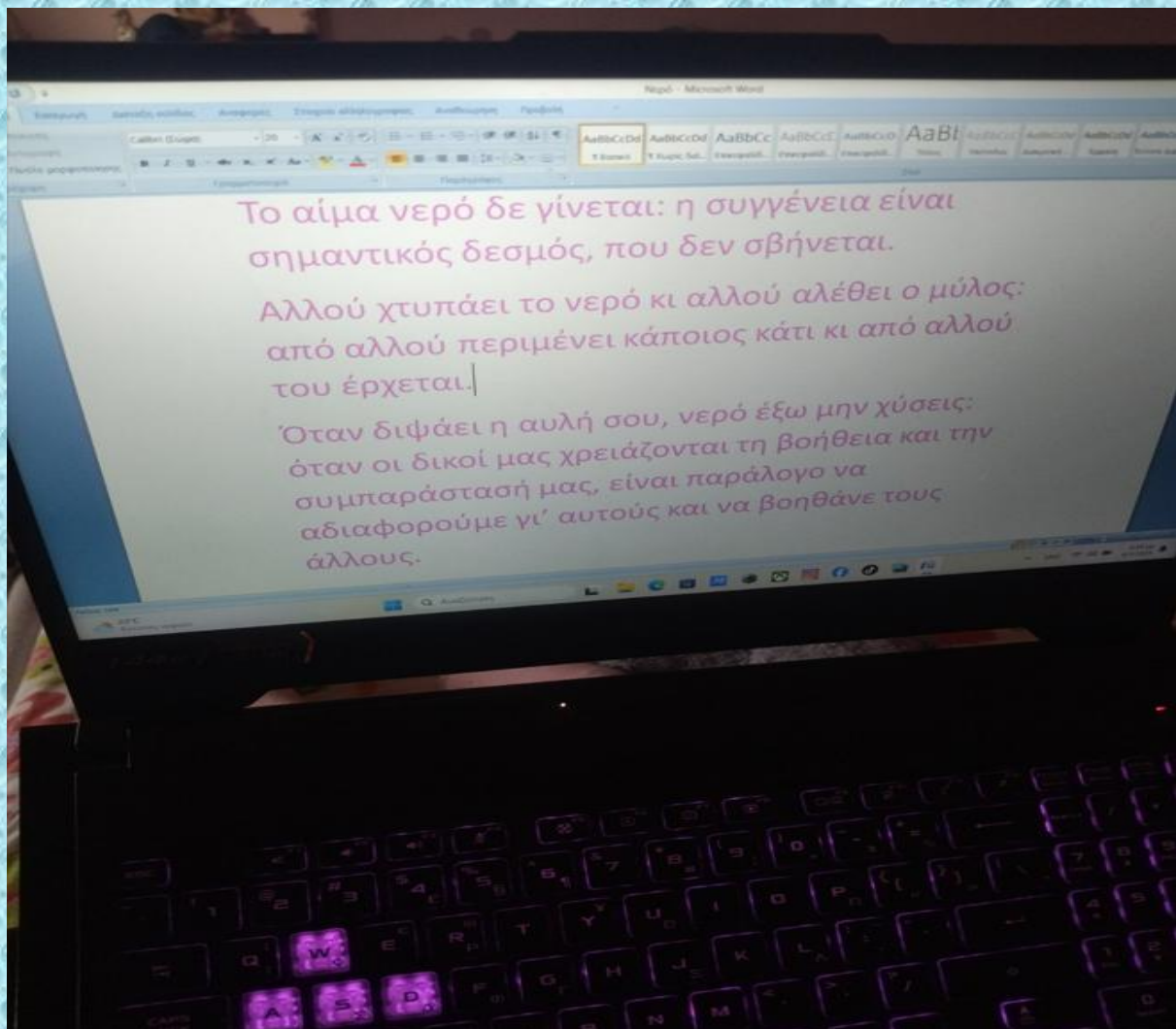

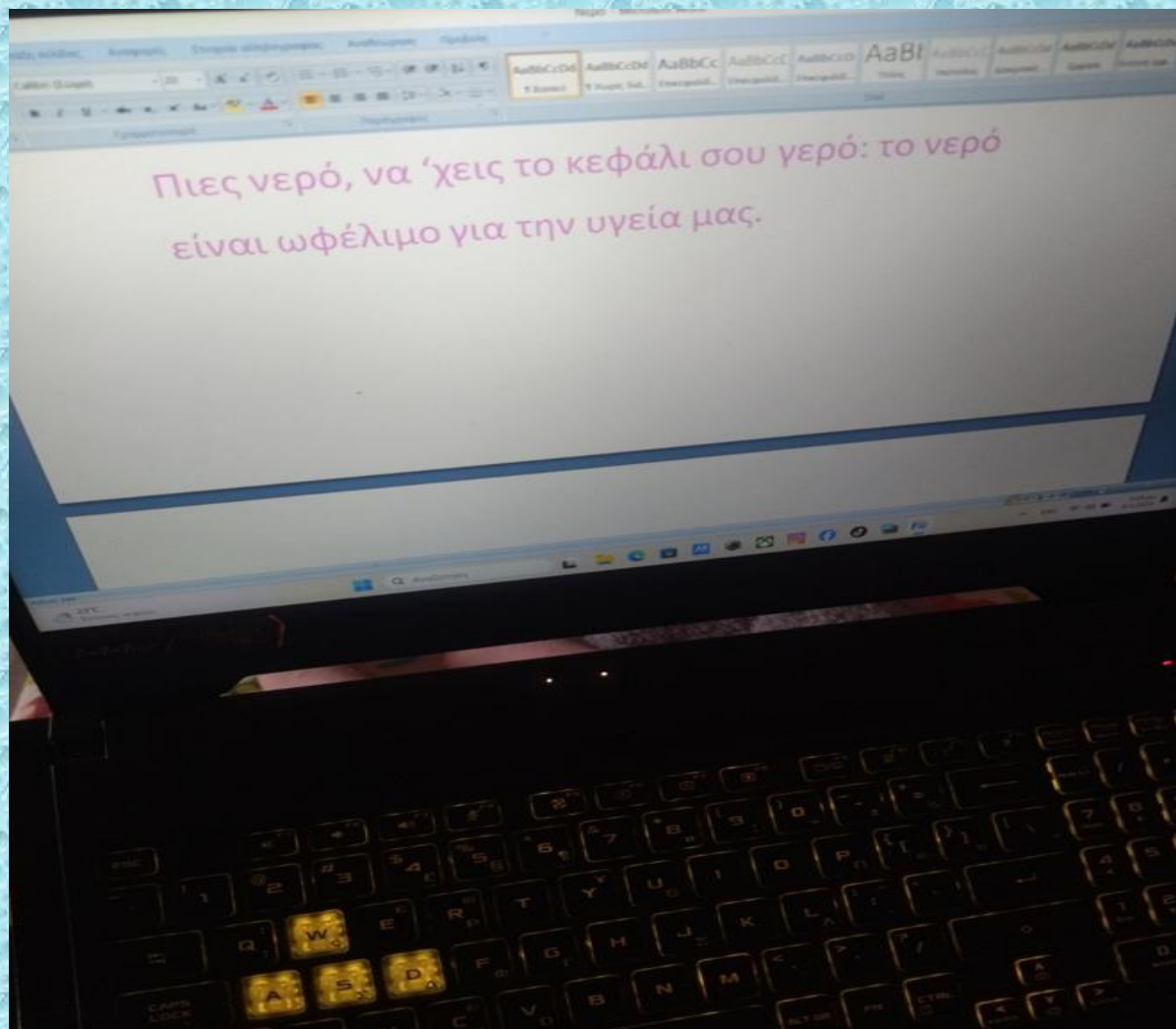
Μπήκε το νερό στο αυλάκι: άρχισε κάτι να λειτουργεί σωστά.

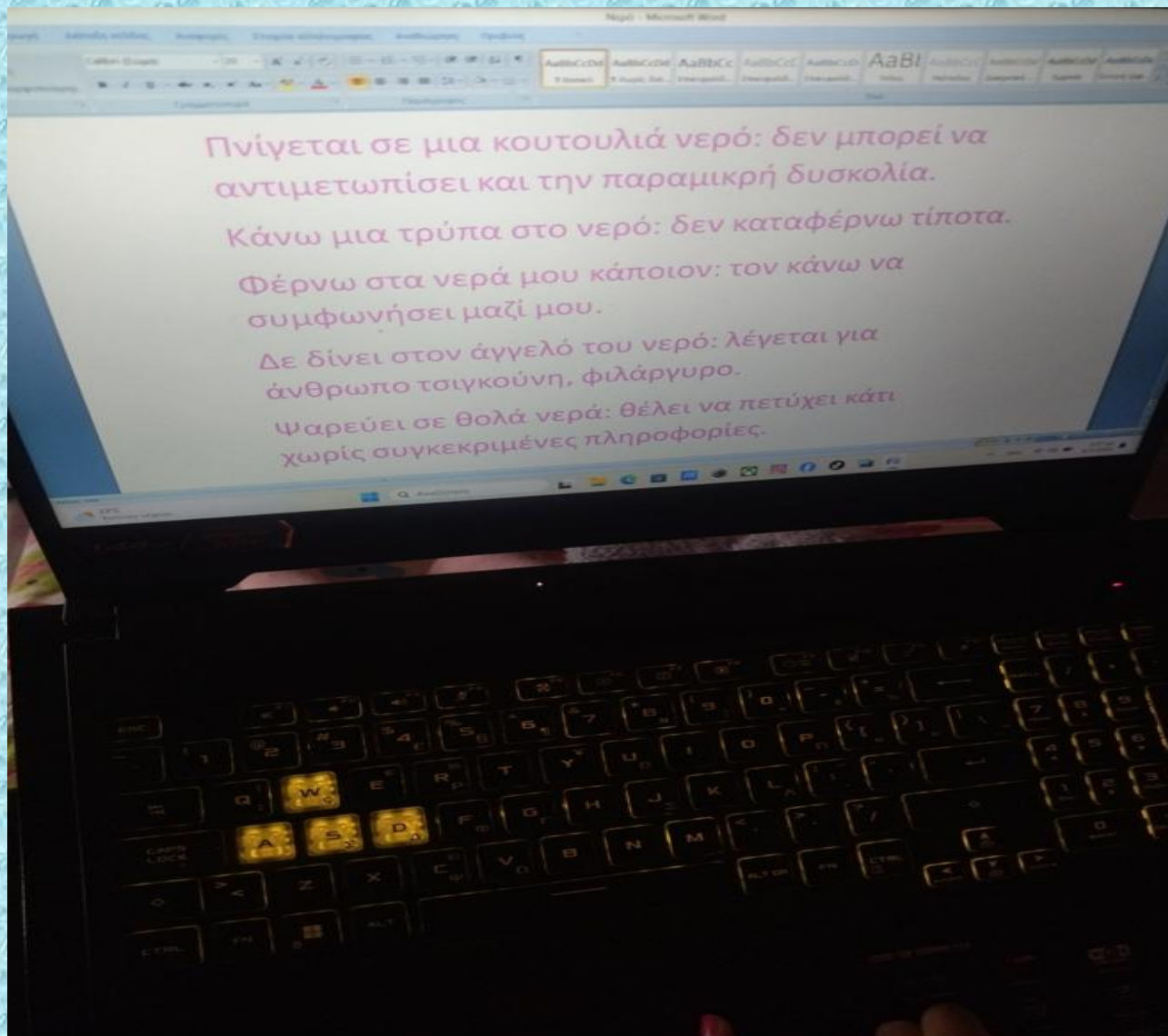
Κάνω μια τρύπα στο νερό: δεν καταφέρνω τίποτα.

Όταν ο μήνας δεν έχει ρο (ρ), το κρασί θέλει νερό: σημαίνει ότι τους καλοκαιρινούς μήνες (Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος, Αύγουστος) το παραγόμενο κρασί ήταν πιο γλυκό λόγω της έντονης ηλιοφάνειας και έπρεπε να αραιωθεί με νερό για να καταναλωθεί.

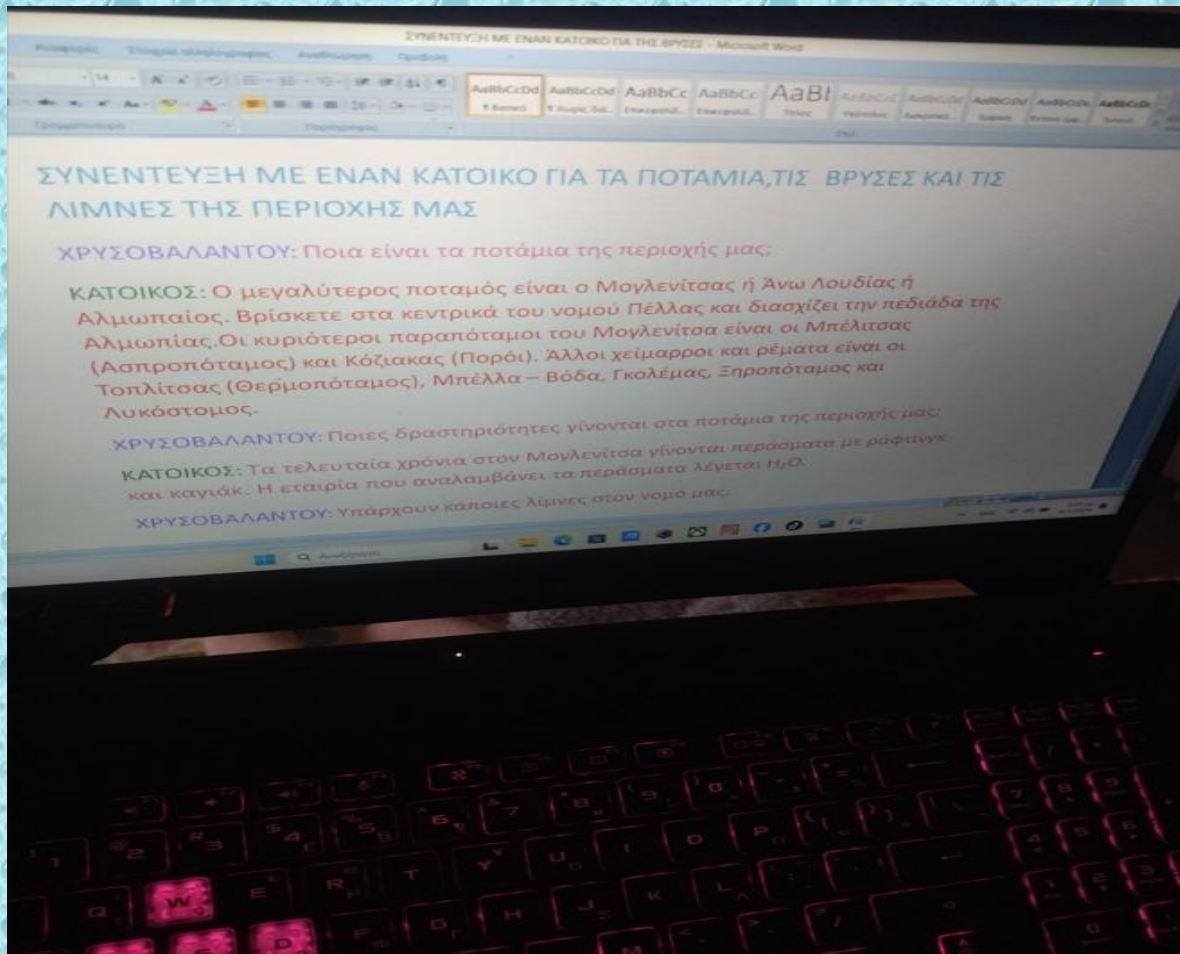
Στάλα τη στάλα, το νερό, τρυπάει το βουνό: με υπομονή και επιμονή καταφέρνει κανείς πολλά.

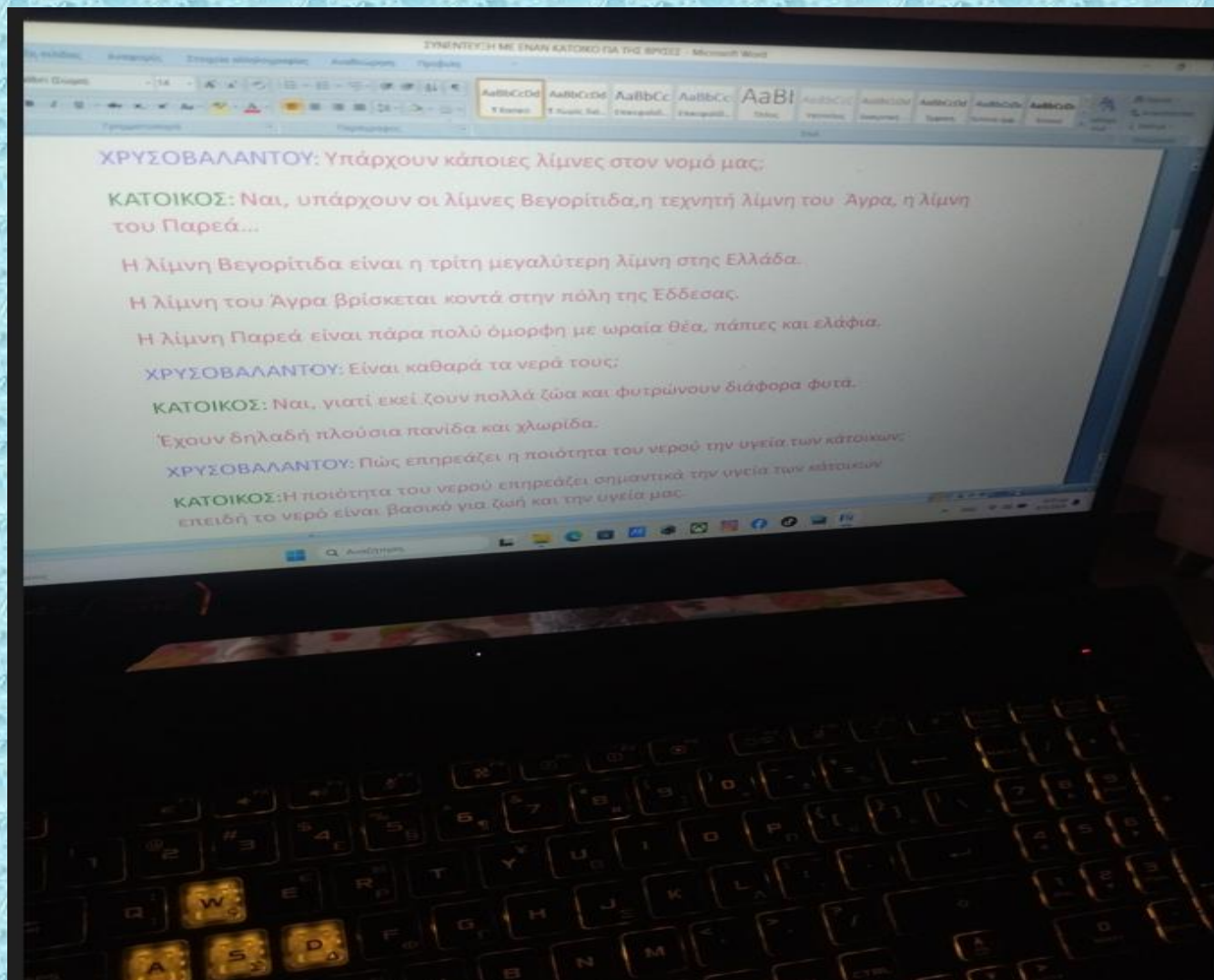

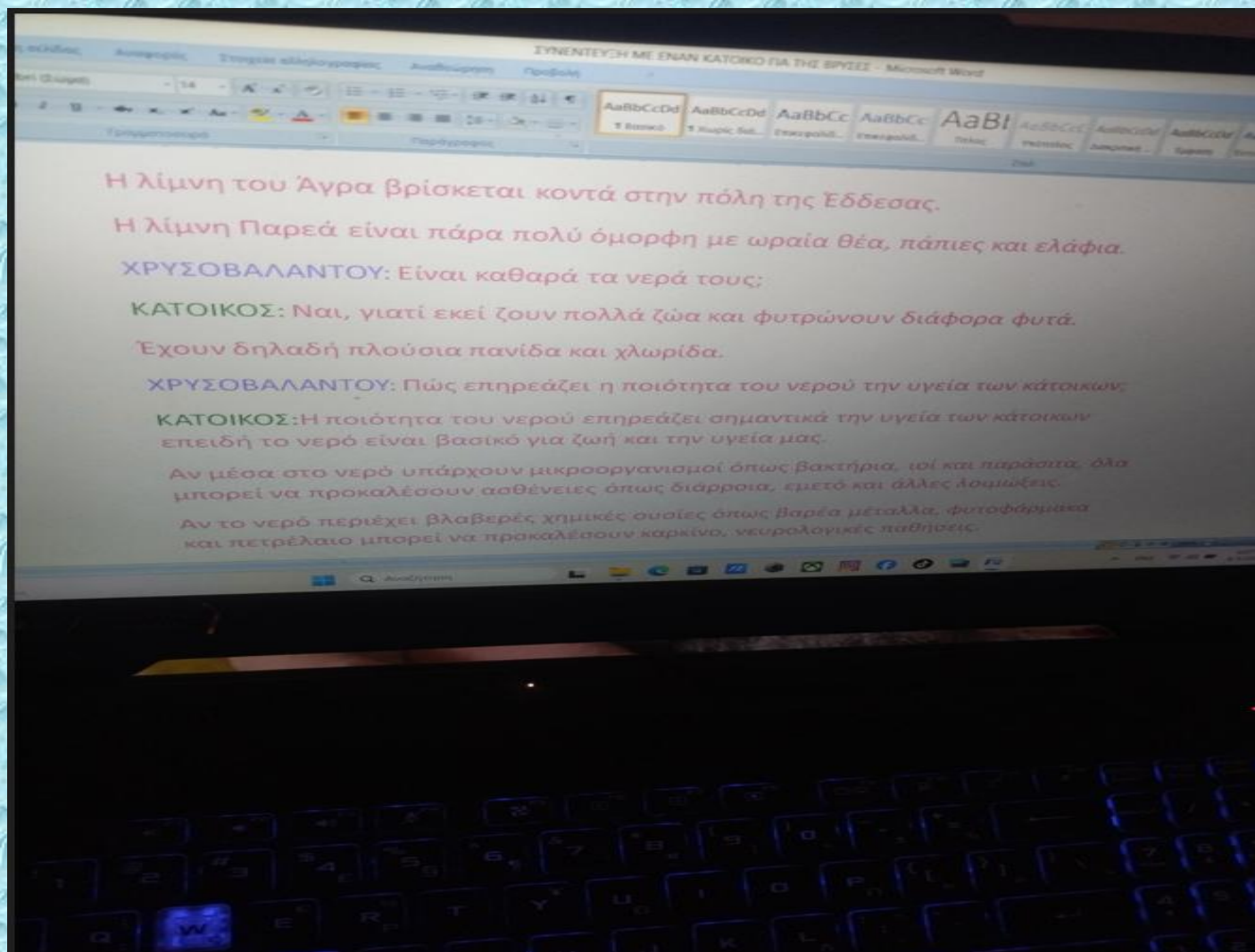

Συνέντευξη...

Επίσκεψη στη βρύση που βρίσκεται κοντά στο
Δασάκι της Αριδαίας.

Εργασίες από το βιβλίο της γλώσσας στην ενότητα: «Ρώτα το νερό... τι τρέχει»...

